

విడిచేసిన అసలు విషయం

ప్రాద్దుటే కేపుగాణ్ణి ఉరితీస్తారు. సూపరెంటు చెప్పాడు. తినేటందుకు ఏదో తెచ్చాడు. తలుపుతోసి లోపలి కొచ్చాడు. కాపలా ఆయన. వెనకాతలె నల్లకుక్క. తినేటపుడొస్తుంది లోనకి ముసిల్లి. ఒక కన్నంట నుసి కారుతుంది. తోక ఇటుతిరిగి, అటుతిరిగి, కాళ్ళకిందకి ముడుచుకుంది ఎంట్రుకల్లేవు - కాల్నై, ఊడినై, తంతేరాలినై. పొట్టకింద దెట్టబెజ్జం - ఈగలు ముసురుతుండై, నోరిప్పి పళ్ళుసూపెడుతుంది. నడుంగా పళ్ళు ఊడినై. నోట్లో ఎర్రకంత - నుసి - ముంగటికాలు కుంటి. తలపెద్దదే కళ్ళల్లోకి అల్లాసూతుందేటి? కరవదు. ఎర్రముండ. మొరగదు. వొచ్చిన రోజు బెదిరిపొయాడు, కరుస్తుందేమోనని. మూలకి నక్కాడు కేపుగాడు లాగుపైకి లాగాడు రెండు చేతులూ దగ్గర చేర్చి గుప్పిటగా అదిమిపట్టి మీదికొస్తే పీక పినకాలని. కాని భయం. మరేటి చెయ్యడం? మీద కొచ్చింది. వాసన చూస్తోంది. కళ్ళల్లోకి చూస్తోంది. నాలుక బైటెట్టి.

కాలివేళ్ళు నాకింది తనూ మూలకెళ్ళి, వాడి రెండుకాళ్ళ నడుమా నిలబడింది. కూర్చున్నాడు కేపుగాడు. పక్కనే పడుకుంది నల్లకుక్క. నాలుక బైటెట్టింది. వాడికళ్ళల్లోకి చూస్తోంది. దాని మెడచుట్టూ, రెండు చేతులూ పోనిచ్చి, గుండ్రంగా మెలితిప్పి, బుజ్జగిస్తున్నాడు. అయ్యోమని మూలిగింది కుక్క - నూతులో కప్ప గెంతినట్లు చేతులు చటుక్కున తీసేశాడు కేపుగాడు. మళ్ళా మూలగా వెళ్ళి కూర్చున్నాడు.

అల్లా ఆ కుక్కతో స్నేహం కలిసింది. తింటున్న పావుగంటా, తనతోవుంటున్న తోటిప్రాణి. మొరగదు, అరవదు; తనచేతులతో దాన్ని బుజ్జగించనూలేదు.

వాడిచేతులు అల్లాంటివి. విడివిడిగా చేతిని వాడడం వాడికి చేతగాదు. రెండు చేతులూ కలపాలి. పార పట్టుగున్నా, గునపం పట్టుగున్నా, జనుముకాడ పట్టుగున్నా, చుట్ట పట్టుగున్నా, అగ్గితాడు పట్టుగున్నా, వొక చేతితోకాక, రెండు అరచేతులూ మడిచి పట్టుకోవాలి. రెండుచేతులూ కలిపితేనే, పని జరుగుతుంది - వొకచెయ్యి, విడిగా ఏమీ చెయ్యలేదు.

పెద్దచేతులు - వెడల్పుగా ఉన్నా, పొడుగాటి వేళ్ళు - కట్లు స్ఫుటంగా, ములుక్కాడ కణుపల్లె, బలంగా, గరుకుగా వుంటాయి. చాకులు, కత్తులు పొడుంగా నూరి, చెమటతో రంగరించే, అరచేతి చర్మం కింద పూతపూసినట్లు, కనబడని పదునుగలవేళ్ళు. చెర్లో నీళ్ళోసుగునే ముందు నీళ్ళల్లో మొహం చూసుగుంటె, మీసకట్టు దర్జాగా కనబడుతుంది. దట్టమైన, ఉంగరాలజుట్టు - మెడవెనక, కొండ చివర తేనెపట్టులో - రెండు చేతులతో, నీళ్ళు తీసుగుని, జుట్టులో దుమ్ముని తడిపి, తడిపాక, నీళ్ళల్లో ములిగి తానమాడ్డం. మునిగేముందు, తుడవడం దేనికి - నా తస్సాదియ్యా!

తినడమైంది - రెండుచేతులతో మట్టిగొట్టం పట్టుకుని నీళ్ళుతాగాడు కేపుగాడు. మిగిలింది నల్లకుక్కకి పెట్టనవసరంలేదు. అదే కలబడి తింటుంది - నా టైగర్ కరవా! కళ్ళల్లోకి సూత్తోంది. ఏడుపుకళ్ళు - శానమ్మ కళ్ళు - కూతంత తడి, - మజారే నారాజా! కుక్కనడుంపై రెండుచేతులూ ఆనించబోయి, మానేసి మూలకెళ్ళి, మోకాళ్ళమధ్య మొహం దాచుకున్నాడు.

కుక్క వెళ్ళింది - ఎవడో తలుపు మూసి తాళం వేశాడు. నవ్వుస్తుంది - ఏడుపు మధ్య నవ్వు. మోకాలి మీద లాగు, తడిసింది. పొద్దుటిదాకా నవ్వుచ్చు. పొద్దుటే ఉరితీస్తారంట. సూపరెంట్ చెప్పాడు - నవ్వుతూ - అదొక లాంటి నవ్వు. సంపలేదంటే వినరేంది - పీక పిసికా. అంతే. అది వేరు. ముద్దెట్టుకు పీకనులిపా. అంతిష్టం శానమ్మంటే- మెడ నిలిపేతలికి సచ్చింది - ఇష్టంగా చంపాడు - తనే? తనలో ఇద్దరు - ముద్దెట్టుకునే వోడు, సంపేవోడు. ఇద్దరు యేకమై ఈ పని చేయించారహ - నాసేతికింద రాజ! సేతిపైనరాణి!

శానమ్మ మొగుడు ఇంట్లోంచి పారిపోయాడు. అంతా చచ్చాడంటారు. ఆడు చావకేం. శానమ్మని వొదిలి చస్తాడూ! మరెంతుకెళ్ళినట్లు. సిత్రం. ఏదో బిసుంది - తిరకాసహె! మొత్తానికి ఎల్లాడు. అది వొంటిది. పిల్ల - పిల్లేంది. పిల్లలు లేరు కాని, ఉన్నవోరి మాదిరే - పెద్ద, అయ్యే - ఆ రెండు, రెండూ చేతులతో నొక్కిపడితే చిక్కవు - అంత మజారా నాకేపుమామ!

అంతుకే ఆ గన్నిగాడికి అదంటే మోజు. ఆడొకడు తిప్పిగాడు, తలనొప్పిగాడు - తబ్బిబ్బు తుప్పుగాడు, సెట్టు నరకలేడు నాయాలు. ఆడికి శానమ్మ కొంగుపరుస్తుందా! సేపల వల ముడిప్పలేడు నా బొమ్మ జెవుడు ముల్లుగాడు, ఆడికి శానమ్మ రెవికిప్పుతుందా! శానమ్మంటే అంత మోజు. గన్నిగాణ్ణి చంపుతానన్నా మీద చెయ్యేస్తే. ఆడూ అన్నాడంట. రెవికిప్పితే నన్ను సంపేత్తానని. బెదిరింపుకి బెదిరిపోద్ది సణుగుల శానమ్మ అదిప్పేదేంటి. అదే వూడిపోతుంది ముడి, ఆవుదూడ మాయకి మల్లే.

గన్నిగాడు గెలిశాడు. ఆడు సంపడు వీళ్ళే సంపుతారు. పొద్దుటే ఉరంట. ఆడికి చాన్స్ లేదులే నాలంగా లచ్చిమీ. శానమ్మ గుచ్చనీ, దానమ్మడేకనీ - ఉరంట - రెండు సేతులూ లేకండా సావంట, నాసామిరాజా!

రెండు సేతులు దానిమెడచుట్టూ ఏసి, పైనబడి బుగ్గ కరిస్తే సచ్చింది నేను చంపందే. ఇష్టంగా మెడ కొరకమంది. చేతుల్లో కొరికితే, సావడమే, - ఈళ్ళు తాళ్ళతో కొరికి సంపుతారుగా మరి. శానమ్మ దగ్గరుండి తమాషా సూత్తే బావుండును.

అసలు సంపడం గొడవేందహె. కట్టెలు కొడదం చేతులియ్యరా అని పిలిచాడు గన్నిగాడు. గొడ్డలి, గునపం, రంపం కావాలంట. ఆడి వల్ల కాదంట. రమ్మని గడ్డం పట్టుకున్నాడు. సంతలో కోడి కొనిస్తానన్నాడు. ఆడి లోపల ఏ మారెమ్మ తుమ్మిందో, తాయారు కెరక. ఆ గునపం నెత్తినెట్టి రంపంతో నన్ను కోద్దామనా ఆడి వూహా! పిలిసాడు పెద్దోడు. కోడిస్తానన్నాడు. పదహె, అని ఎల్ల బొయ్యాను. గొడ్డలి బుజాన, రంపం నెత్తిన తాడు నడుంచుట్టూ తుండుగుడ్డలూ - పోతుందా, - నడిసి, నడిసి - కరణం పాకవతల

మునసబు పొలం సివర, - సెట్లు, రుప్ప, దుబ్బు, బొడ్డాడిన సూరుడు ఉయ్యాలలో పడ్డాడు - నల్లగుంది సుట్టూ - పొద్దోయింది. పండులు పరుగు తల్లికింద డజను పిల్లలు, తిత్తులు పీకి పీకి, సాకి సాకి, చీకి చీకి - చి, ఛి; పిట్టలు ఎగెర్తుండై.

గడ్డివామిలో కాసింది శానమ్మ. “ఆడు సంపుతాడు, అటు పోమాక. ఇటురా” అంది అబద్ధం. తనకి కులుకు - దిలాసా కావాలి. రమ్మంది, గన్నిగాణ్ణి సంపెయ్యాలని చేతులు లావెక్కతుంటె, దాని మాట వినే తలికి. సైకిల్ టైరు పంచరైనట్లు జారుకున్నాయి. సేతులు. శానమ్మ కళ్ళు సీకట్లో, గడ్డివామిలో రెవికిప్పింది - ఏది వొళ్ళు, ఏది కళ్ళు, మరెక్కడ నవ్వే పళ్ళు?

సేతికందదు. మూతికి సిక్కని మొనలేంది. అదంతా రబ్బరు - రబ్బరు ఎనక కడ్డివొళ్ళు. ముంగలికి రమ్మంది. సేతులట్టుకుంది. లాక్కుంది, - ఆట, ఆట, నడుందాటేసి, పొట్టపొడిచేసి, ఆటెని దూకేసి. - మెడ సుట్టూ, రెండు చేతులూ బిగించి, బిగించి, గుండ్రంగా, రౌనుగా, రబ్బరు సాగేసి కడ్డి విరిచేసి, ఓ - అల్లా అల్లా ఇష్టంగా తిప్పేసలికి, ఓ యమ్మ - శానమ్మ కన్ను మూసింది. తెరవద్దు - మూతి విప్పదు.

ముక్కంట ఊపిరి తియ్యదు. గుండె ఎగిరి పడదు. ఇష్టంగా పీక దువ్వితే, చచ్చింది శానమ్మ. రెండు చేతులు - మోకాళ్ళు తడిశాయి. ఏదో భయం. లాగంతా తడిసింది. భయం, భయం. పైన, కిందా - నీళ్ళు ఆ నీరు. భయం నీళ్లు. మొహం పైకెత్తి నవ్వితే, చూసే నల్లకుక్క లేదు; నవ్వే శానమ్మలేదు; గునపం ఎత్తే గన్నిగాడు లేడు లేకేం, ఆడుబాగానే ఉన్నాడు. సంతకాడ సంబంరం సొంత పిల్ల లంపటం.

పీకలో వుందహె ఊపిరితిత్తు. అది నలప కూడదురా కేపుగా మనిషంటె మజారా, మారాజా. రకతం సలిమంటరా సామిరంగ. ఎముకలు నాగళ్ళు నేల దున్ని సారలెయ్యరా- పొలం అవతల నుయ్యి, - బావి. బావి దాని బొడ్డు. రెండెద్దులు - ఎద్దుల మోపులు దానిని - ఆ రెండు రబ్బరు బంతులెహె! నేలజోలి నీ కెందుకురా, నీలికాడా, జోలి లేకుంటె కూడెట్టగొస్తుందిరా, కుందేలు రాజ! కూటికోసం దున్ను - కాటికోసం నడుం విరగదన్ను. తాకమోక. నేలని తాకితివా మట్టిరేగుద్ది. దుమ్మురేగుద్ది - ఆడ మనిసిని తాకితివా, పొంగి పైసలామంటుంది. ఎగిరెగిరి పడతై ఆ రెండూను - సూరుడూ, చంద్రుడూ ఎగిరితేరాత్రి, దిగిరితే ఎండ, వర్షం, బొడ్డు కింద వాన. ములుగెహె! ములిగితేలు. నూతిలో పడిసావు. మరి ఉరేంది. ఆడ కూతురే వురి - రాత్రి తాకితే పొద్దుటె ఉరి. చేతులు జోడించి మొక్కరా, నామామ! దండమెట్టు. దేవుడురా, దేవుడు - తల్చుకుంటె తడైపోతుంది. తల్చుక పోతే తలతిరుగుద్ది. దాని మెడకి దండ మెడితే నీ పీకకి ఉరి. పొద్దుటే ఛీ, ఛీ, - రకతం. తడి, జిగురు, మాయ, వాసన మూలుగు, ఏడుపు - లోపల్నించి దాని తాలూకోడు - అదంతా కింద, - దిగువున. బొడ్డుకాడ - కింద. పైకిపో. పైసపీకి మెడ రౌనుగా, గుండ్రంగా. అక్కడ ఊగరా, సాగరా, తాగరా. తేనెపట్టు కదపరాకేపుగా. సీకు. నాకు. కొరకు. సచ్చింది. కింద కెడితేనువ్వు సస్తావు. పైకెడితే అది సత్తుంది. సావు తప్పదురా గురుడ.

* * * *

ఆ సాయంత్రం వార్డర్ వెంకటప్ప చూసినప్పుడు అల్లాగే కాళ్ళ నడుమ మొహం దాచుకు కూర్చున్నాడుట కేపుగాడు. రాత్రి తొమ్మిదింటికి రోజూ కంటే కాస్త్యత ఎక్కువగా పెట్టరుట తిండి - మంచి పదార్థాలువొండి నవ్వలేదుట - ఏడుపూలేదట. అల్లా పరధ్యాన్నంగా చూస్తూ సగం తిని వొదిలేశాడుట.

“కుక్క రాలేదే?” అన్నాడుట కేపుగాడు.

“తొంగుంది”

“రోజూ వచ్చేదిగా”

“సన్నాసిది - ఏ మూల చచ్చిందో. నీకు అదంటే భయంగా” అని వెంకటప్ప.

“మొదటిరోజున భయపడ్డా కాని అరవదు. మొరగదు. కరవదు తిండిటైముకి చేరుతుంది పాపం.”

“కుక్క జోలెందుకు. దేవుణ్ణి తల్చుగో” అని వెంకప్ప సలహాట.

* * * *

కుక్క మొరిగితే వినాలనుందెహె. శానమ్మ మూలక్కుండ సచ్చిందిగా. ఇంక పైకిరా, పైకిరా - మెడ బిగించు, - తాగా - రౌనుగా. అంతిష్టంగా ఏరితే వుండను మామా - ఆగన్నినాడు సంబరం రోజు వామికాడికి రమ్మన్నాడు - తప్పన్నా. ఆడంటే భయమా, కేపుగాడంటే? నేలేనుటే - ఆణ్ణి సంపుతా - ఆడు నీ మొగుడుకాడు - ఆడు దొరక్కపోతే నిన్ను సంపుతా నేచస్తా. ఆడు నిన్ను సంపేలాగు చేస్తా. “అదెట్ట?” ఇష్టంగుంటే కొరికి సంపుతాడు -

ఆడికెట్ట తెలుసు? అట్టగే జరిగింది. శానమ్మ, గన్నిగాడు; న్నిగాశామ్మ, గగాన; గామ్మనశా, గమ్మన, గశమ్మగా, నన్నిమ్మిగా, శాగాన్నిన; గశమన్నిన, గానశామ్మ, న్నిమ్మనశాగా, సన్నిమ్మిగశా, శాగామ్మ నన్ని, గనన్నిమ్మశగా - గాశామ్మనన్నిగ; నన్ని, గశ, శగ, మ్మగన్ని, మ్మ; న; న్ని సరిగమ; రిగమ, సరి, సరీ, శానమ్మసరీ, గరీ, గరీ, మ్మనశానరా.

ఏళ్ళనడుమ కంత, పొట్టనడుమకంత, మొహంలో నాలుగు కంతలు; నోట్లోకంత, రాత్రి చందమామకంత, పొగలు సూర్యుడోకంత; ఆకాశంలో చుక్కలన్నీ తెల్లకంతలే. పొలంకాడ బావి కంత; సుట్టలో కంతగుండా పొగ; కంతగుండా, హోత్తెరీ, బిడ్డ; భళీ, భళీ - ఉరితాడు నడుముకంత - కంతకి ముడి - బ్రహ్మముడి ఊడదు. సక్, హక్ - మక్ అమ్మో చప్పుడు లేదు - సావు - సావను - పీక చుట్టూ కంత, తంక, ంకత, తంక, కంతంకతకతక, ఊరు, ఊరూరు, ఉర్, ఉర్ ర్ ర్ ర్ ఊఊ ఊ ఊ ఉఉ రు, రు, ర్ ర్ ర, ఉరెరెరె, రూర్, నమ్మశా, శానగన, గన్నిగాశాన, నమ్మిశాగర్, శనర్, నశారగన్నిర్, - ర్ ర్ - ఊ, ఊ ఉ. 0 0 0 0. నిలు, నాలుక, లుకనా, కలునా, కనాలు, నాలుక బైటెట్టు, టెట్టుబై టెట్టు; ట్టు, ట్టుర్, ర్, ఊ, ఊ. ఉ,ఉ. 00000.

* * * *

“ఆ ఉదయం బాగా చలిగా ఉంది. ఇంక పావుగంట వుందనగా చేరుకుంటాను జైలు ఆవరణకి! అక్కడకాని ఉరికిసిద్ధమైన నేరస్థుణ్ణి చూడను. ఆ రోజు, అల్లాకాక,

కేపుగాడి గది ముందుగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళాను. ఇంకా అరగంటదాకా వుంది. వార్డర్ని అడగమన్నాను, వాడి కేంకావాలో, వార్డర్, భజన చేస్తున్నట్లు ఏదో పరిస్తున్నాడు. నేనూ, డాక్టర్ ధామస్ అక్కడకి చేరుకున్నాం. కేపుగాణ్ణి ఉరితియ్యడానికి ఇంకా ఇరవై నిమిషాలుంది. తాళ్ళు, బల్ల లాక్, సరిచూస్తున్నారు. ఆవరణలో సూర్యరశ్మి ఇంకా సోకటం లేదు. చెట్టుకింద నిలబడి టైము చూసుకుంటున్నా. అన్నీ సిద్ధంగానే ఉన్నాయి - తాడు, బల్ల, - లాగేవాడు రెడి.

నిజానికి, ఆ ఉదయం జరగాయ్యే కాండపట్ల అయిష్టం ఏర్పడింది. డాక్టర్ని మంచి చేసుకుని, ఉరి తియ్యకుండా కేపుగాణ్ణి మారు వేషంలో ఎటైనా పంపించి వేస్తే బాగుండు ననిపించింది. నాకు కేపుగాడు చస్తే, పెద్ద దిగులేంలేదు. అయినా, వాడు చావడం, అవసరంగా తోచటంలేదు. శానమ్మని పీకిపిసికి చంపాడు. అందుకు ఉరి శిక్ష కాని, వాడు చంపలేదు. పీకి పిసికాను అని వొప్పుగున్నాడు. చంపే వుద్దేశంతో కాదుట. శానమ్మ అంటే అంత ఇష్టం. ఆ సాయంత్రం గడ్డివామిలో ఏం జరిగిందో తెలియదు. యిష్టంగా గడిపాము అంటాడు. ఇష్టం ఎక్కువైపోయి, ఆ ఉద్రేకంలో వాడి బండ చేతులతో ఆమెకంఠాన్ని నిమురుతూ, ప్రేమ చూపుతూ, గట్టిగా అదిమేస్తే, - ఆమె చనిపోయింది. ప్రేమతో చంపాడన్నమాట. పగలేదు, క్రోధంలేదు, ద్వేషంలేదు. వాడి చేష్టలు మృత్యువుతో అంతమొందుతాయన్న చైతన్యం వాడిలోలేదు. ఇది హత్యా నేరంగా ఎల్లా భావించను? ఇంగ్లండ్లో జూరిలో పెద్దలు బలమైన కారణం వుంటే తప్ప, నేరస్తుడి నేరంపై నిర్ధారణ చెయ్యడానికి సిద్ధపడరు. ఇక్కడ కారణం, కామతృప్తి. ఆ తృప్తి, చేష్ట, కాండ, వ్యక్తుల సంస్కారం బట్టి వుంటుంది. నాగరీకులు కూడా, ఆ సమయంలో ఉద్రేకానికి లొంగిపోయి, పిచ్చపన్ను చేస్తారు. పశువులా ప్రవర్తిస్తారు. ఇహ అట్లాంటప్పుడు, చదువు సంస్కారంలేక, అనాగరీకుడైన కేపుగాడు కామోద్రేకానికి విచ్చల విడిగా లొంగిపోయినప్పుడు, పర్యవసానం ఘోరంగా రూపొందవచ్చు. విగ్రహం నాగరికులకే సాధ్యం అవనప్పుడు అనాగరికుడికి సాధ్యమవుతుందనుకోను. అసలు అట్లాంటి అనాగరీకమైన అనుభూతి కోసం తహతహ లాడుతారు. నాగరికులు వాడూ, మరింత అనాగరికమైన అనుభూతి కోసం, తహతహలాడాడు. ఫలితం మృత్యువు.

వాణ్ణి ఉరితియ్యడం సమాజానికి తప్పదా! అది న్యాయమా? అది న్యాయమే నన్నారు. మనిషి ప్రాణం అంత విలువైంది. ఆమె అంతటి గొప్ప అనుభూతిని ఇవ్వగలిగింది - చంపేటంత తృప్తిని రగల్చి గల్గింది. అందుకనే ఆమె ప్రాణం విలువైంది. దాన్ని ధ్వంసం చేసినవాడికి జీవించే హక్కులేదు. అరాజకమైన ఆ తృప్తిలో ఇంకెందర్ని చంపుతాడో!

అయినా, కేపుగాడు ఎక్కడో జీవించి వుండటమే మంచిదనిపిస్తుంది నాకు. ఇంకా యౌవనం పూర్తిగా వాణ్ణి విడనాడలేదు. ఏదో శక్తి వాడిలో వుంది. కట్టెలే కొడతాడో, కన్యని ఉత్తేజపరిచి మహదానందంతో చంపుతాడో! సృష్టించిన వాడికే, హతం చేసే హక్కు వుండటం తప్పా? అసలు మరణదండనే ఉండకూడదని నా వాదం. చాల దేశాలలో ఇది తీసివేశారు. మన దేశంలో కూడా దీన్ని తొలగించడం మంచిది. కేపుగాణ్ణి, స్వయంగా

పూనుకుని, డాక్టర్ తో లాలోచి అయి, విడుదల చేసే ధైర్యంలేదు నాకు. డాక్టర్ నాతో ఏకీభవించి సహకరిస్తాడనుకోను. కేపుగాడు, మారువేషంలో ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయి, తలదాచుకుని, రహస్యంగా బ్రతకగల ఘటంకాదు. ఇక్కణ్ణీంచి వెళ్ళినవెంటనే పోలీసు రాణాకి వెళ్ళి “నేనే కేపుగాణ్ణీ” అని చెప్పివేసే ప్రమాదం లేకపోలేదు. నాకెందుకీ పీడ - చావనీ. ఇంకా ఆరు నిముషాలుంది. వాణ్ణి అప్పుడే బల్ల దగ్గరికి తెచ్చారు. నిక్కరు, ముందుభాగం తడిసి డాగైంది. వీళ్ళందరికీ అంతె. భయంవల్ల కాబోలు. నిలబెట్టారు వాణ్ణి మొహానికి సంచి తొడిగారు. వార్డరు వెనకాల నల్లకుక్క నిలబడింది తోకతిప్పుతూ వార్డరు వెనక్కి వెళ్ళాడు. చిటకవేశాడు. కుక్క కదలేదు. చెట్ల ఆకులు, ఎండి నా ముందు రాలినై. నేను ఉలిక్కి పడ్డాను. డాక్టర్ తన వాచికేసి చూశాడు. ప్రశ్నార్థకంగా నాకేసి చూశాడు. టైమైంది - రెండు నిముషాలు అంతె చెట్టు నీడలోంచి బల్లదగ్గర కొచ్చాను. ఉరితాడు వాడి మెడచుట్టూ అమరుస్తున్నాడు. అంతటా నిశ్శబ్దం. గాలికూడా ఆక్షణం స్తంభించింది. “ఊ” అన్నాను. “హాప్” మన్న శబ్దం - అంతే అంతా అయిపోయింది. పది సెకండ్లు.

* * * *

అది, జైలు, సూపరిండెంట్ సుబ్బన్న చెప్పిన కథ. సుబ్బన్న కన్నడ దేశస్థుడు. సూపరిండెంట్ గా పనిచేసి రిటైరయ్యాడు. ఉదయం ఎనిమిది కావొస్తోంది రైలు నిలిచింది. కాఫీ, టిఫిన్లు, పెట్టెలోకి తేవల్సిందిగా ఆర్డరిచ్చాను. ట్రేలో అన్నీ తెచ్చి, అమిర్చాడు. తింటున్నాం. అది ఫస్ట్ క్లాస్ పెట్టె. ఊడవడానికి ఎవడో వొచ్చాడు. కాసేపు తినడం నిలుపుజేసి కూర్చున్నాం. వాడు ఊడ్చి వెళ్ళాడు. మళ్ళా తినడం మొదలెట్టాం.

సుబ్బన్న దిగవల్సింది ఆ స్టేషన్ లోనే. సామాన్లు సర్దుకుంటున్నాడు.

“చాలా చిత్రమైన కథండీ” “ఇంతకీ మీకు అసలు సంగతి చెప్పనేలేదు” అన్నాడు సూపరిండెంట్ సుబ్బన్న, తెల్ల మీసం కింద, పుగాకుతో డాగైన పళ్ళపై నవ్వు ప్రదర్శిస్తూ.

“అవును. గన్నిగాడి విషయమా?” అన్నాను “వాడికేం, వాడు నిక్షేపంలా ఉన్నాడు. వాడి సొక్షం ఏమిటంటే, వాణ్ణి చంపడానికి గడ్డపార తీసుకుని వొస్తున్నాడుట కేపుగాడు - ఆ విషయం పసిగట్టి, శానమ్మ గడ్డివామి దగ్గరకాసి, కేపుగాణ్ణి అటకాయించి, ప్రేమ కలాపం జరిపిందిట. గన్నిగాడిపై ఉన్న కసి, దానిమీదచూపి చంపేశాడు - అంటాడు గన్నిగాడు. వాడి సొక్షం నిలబడలేదు కోర్టులో. ఎటొచ్చీ హత్యకి వొక కారణం దొరికింది. నాకు మాత్రం, ఈ కారణం తృప్తికరంగా కనబళ్లేదు. కేపుగాడు చెప్పిన దాన్నే నమ్ముతాను నేను - అక్కడి కొచ్చి కట్టెలు కొట్టడంలో సాయపడవల్సిందిగా కోరాడు గన్నిగాడు. అందుకు వొప్పగున్నాడు కేపుగాడు. వీడికి, గన్నిగాడి మీద ఎట్లాంటి పగా, కోపమూ ఉన్నాయనుకోను. అసలు కేపుగాడిలో బయం వుందికాని, తీవ్రమైన రాగద్వేషాలు లేవనే గ్రహించింది. అందుకనే, వాడు, ప్రేమతో శానమ్మ పీకెల్లా పిసికి చంపాడా అన్న ఆశ్చర్యం నాకు ఇప్పుడూ వుంది. అదొక పొరబాటు, అనుకుంటాను శానమ్మ చావు ఏక్సిడెంట్ - కారణాలతో నిమిత్తం లేదు. కేపుగాడి చేతులట్లాంటివి. రెండోది, ప్రారంభంలో వొచ్చే ఆవేశం, ఉద్రేకం, వొళ్ళంతా పాకక, వాడి అరిచేతుల్లో కేంద్రీకృతమయ్యే, శారీరక వ్యవస్థ వాడిది. దానికి మానసిక పరీక్ష, మందు, ఏవన్నా వున్నాయో లేదో నాకు తెలియదు.

బైమాతోంది నే దిగుతాను. నే చెప్పవల్సింది, ఇది కాదు అన్నాడు సుబ్బన్న సామాన్లకేసి చూస్తూ ఈలోగా తలుపు సందులోంచి వొక ఎర్రకుక్క మాపెట్టెలో కొచ్చి తినుబండారాల కేసి చూస్తూ నిలబడింది. ఇది ఫస్ట్ క్లాసని దానికి తెలియదు. పాపం సుబ్బన్న దాన్ని వొతాపు తన్ని బైటకి పంపించాడు. “అదే వినాలి, మరి చెప్పండి రైలు కదిలితే, గాలుసు లాగి నిలుపు చేసన్నా మీరు చెప్పింది వింటాను” అన్నాను.

“ఏంలేదు. ప్లాట్ ఫారం కుక్కలకి టిక్కెట్టే వుండదు, చిత్రం వెళ్ళింది. నే చెప్పేది కుక్క విషయమే. కేపుగాణ్ణి ఉరి తీసిన ఉదయం. మరో చిత్రం జరిగింది. ఉచ్చు బిగిసి బల్ల లాగెయ్యగానే వాడు కిందికిపడి పోతుండగా, నల్లకుక్క లేదు? - జైలు ఆవరణలో వుండే నల్లకుక్క ఆ కుక్క ‘మొయో’ మని పెద్దగా మొరిగింది. నేను అదిరిపడ్డాను. ప్రశాంతత ఏదో భగ్గుమైనట్లు అనిపించింది. అదొక అపశృతిలా తోచింది. హత్యాకాండపై నిరర్థక వ్యాఖ్యానంలా అనిపించింది. ఏదైతేనేం - చాలా చిరాకు పడ్డాను. జేబులో పిస్తోలుతీసి, ఆకుక్కని కాలేసాను. ఓ విధంగా నేను - హంతకుణ్ణి” అని నవ్వుతూ పెట్టెలోంచి బైటకు దిగి, కూలీని పిలిచాడు. కూలీ వచ్చాడు. సూట్ కేస్, హోల్ డాల్ తీసుకున్నాడు. పక్క నున్న సంచీ భుజాన తగల్చడంలో సంచి తలుపుకి తగిలి, అందులోంచి వొక అట్ట పెట్టె కిందపడింది. సుబ్బన్న ఆ పెట్టితీసి, అందులోంచి పిస్తోలులాగాడు.

“ఇది ఉత్తుత్తి పిస్తోల్. మా మనవడికి - ఆడుకునేందుకు.”

రైలు కదిలింది. సుబ్బన్న ప్లాట్ ఫారంపై నిలబడి మందహాసం చేస్తున్నాడు.

సుబ్బన్న చెప్పిన సంగతుల ఆధారంగా కేపుగాడు, చివరి ఘడియలు ఎట్లా గడిపి ఉంటాడో ఊహించి వ్రాసిన భాగాలు కూడా ఇందులో పొందుపరిచాను. రేపుదయం ఉరి తీస్తారనగా, ఇవాళ పగలు, రాత్రి ఎల్లా గడిపాడో వూహించిందన్నమాట. ఆ రోజుల్లా వాడి ఆలోచనలు, జ్ఞాపకాలు, ఊహలు ఏమిటో నాకు తెలియదు. ఇట్లాంటి ఊహలన్నీ కృత్రిమమైనవే. వాడు చదువు, సంస్కారం లేనివాడు వాడి అనుభవాన్ని బాధనీ, మాటల్లోకి మార్చి, ఇతరులతో పంచుకోగల శక్తి వాడికిలేదు. ఉన్నా కొన్ని గంటల్లో చనిపోతున్నాను. అని తెలుసుకున్నాక ఆ ఊహల స్వరూపం, జీవించి ఉన్నవారికి తెలుస్తాయనుకోను. మృత్యువు సమక్షాన, మానవుడు ఏమనుకుంటాడో నాకు తెలియదు. అతని మనసు వెనక్కి వెడుతుందా? వెళ్ళి, దాన్ని స్మరిస్తుంది? కష్టాన్నా, సుఖాన్నా! అసలు వెనక్కే వెళ్ళక. ముందుకెళ్ళి తనేమౌతాడో ఊహించుగుంటాడా? గీసిన గిరులను దాటి వెడతాయా! గతం ఎన్ని గిరులు, ఎంత లోతుగా గీసింది? నాకు కేపుగాణ్ణి గురించి ఏం తెలుసు? శానమ్మతో గంట గడిపాడు ఆ సాయంత్రం. అంతే ఇంకేమి తెలియదు. శానమ్మ చనిపోయింది. వాణ్ణి ఉరితీశారు. క్షుద్రజగత్తులో మూడు యదార్థాలని ఉరి తాడుగా పేని, ముడెట్టనా!

కుక్క మొరగగానే, సుబ్బన్న చీకాకుపడ్డాడు. దాన్ని కాలేసాడు. అతని మనస్సు కుదుట పడింది. నిజమే కొందరికి కుక్కలంటే రోత. కొందరికి అవి కరుస్తాయని భయం సుబ్బన్నకి కుక్కలంటే రోత. మార్తెలు పెట్టెలోకెక్కిన ప్లాట్ ఫారం కుక్కని తన్ని బైటికి తోసేశాడు అదుంటే ఆయనకి తోచదు. అంతే. ఈ రోతకి కారణం తరచిచూస్తే కీలకం

దొరక్కపోడు. అది మృత్యువు. మృత్యువంటే భయం. దాన్ని స్మరింపజేసే ప్రతి దానిపట్లాతరో చూపెడతాడు, మానవుడు. సమాజంలో పరిణామాలన్నింటికీ, మానవ వ్యవస్థకీ - డబ్బు-ఆర్థికస్థితి, కీలకం అయినట్లుగా, మరో ప్రపంచ పునాదులు, మృత్యువు కట్టిన “భయం”పై ఆధారపడతాయేమో.

మరి కొందరికి కుక్కంటే యిష్టం. కేపుగాడికి నల్లకుక్క కరుస్తుందని మొదట్లో భయపడ్డాడు. కాని ఆభయం పోయాక, దానికీ తనకీ పరస్పరం, అన్యోన్యం ఏర్పడింది. చివరి ఘడియల్లో తనకి తోడుగా ఉన్న ప్రాణి అది వొక్కటే. అది అరవడం, మొరగడం, కేపుగాడు ఎరగడు వాడు బ్రదికి ఉన్నంతసేపూ మొరగని ఆ నల్లకుక్క వాడు చనిపోయి, కళేబరం కిందికి పడిపోతోంటే మొరిగింది. ప్రాణికీ ప్రాణికీ వుండే బంధం అల్లాంటిది కాబోలు! అల్లా ఉరి తీయబడ్డ వ్యక్తుల్ని ఎందరిని చూసిందో ఆ నల్లకుక్క తోటిప్రాణి వెళ్ళిపోతుంటే తనతో బంధం తెగిపోయినందుకు దుఃఖింప “మొయ్యో”మని మొరిగి తన బాధ ప్రకటించుకుంది. ఒక స్నేహితుడిపట్ల సానుభూతి - మృత్యువు సమక్షాన, జీవి తను జీవించివున్న సత్యాన్ని ఋజువు చేసుకునే కడసారి చర్య ఆ మొరుగు. కాని సబ్బున్నకి చీకాకు కలిగించింది. నిండు ప్రాణాన్ని, చట్టరీత్యా తీసే అధికారి, ఈ మొరుగు. అతని చర్యపై నిరసనగా వ్యాఖ్యానంగా తోచి, చిరాకుపడి, కాల్చి చంపివేశాడు. ఆ చర్యతో మృతజగత్తులో ప్రశాంతాన్ని సమగ్ర శాంతినీ నెలకొల్పుకున్నాడు.

రైలు కదలిపోతూంది. చేతులు ఊపుతూ సుబ్బున్న దూరమైపోతున్నాడు. కాని అసలు విషయం అడగనందుకు, విచారించాను. నన్ను నేను తిట్టుకున్నాను. ముఖ్యమైన దాన్ని విడిచేశాను. మానవుడిపట్ల నాకు నిజమైన కుతూహలం, దానితో వొచ్చే అనురాగం లేనట్లా? అందరిలాగే నేనూ స్వార్థపరుణ్ణె? కాలక్షేపానికి వినోదానికి కేపుగాడి కథ వింటానా? అంతేనా మనిషి!

సుబ్బున్న, ఆ ఉదయం వార్డర్ తో కేపుగాడికి ఏంకావాలో కనుక్కోమన్నాడు. కనుక్కోమన్నాను, అని చెప్పాడు. అతను చెప్పిన గాథలో చివరిఘడియల్లో నేరస్థుడి కడసారి కోరిక ఏమిటో అడగడం ఆచారం. వార్డర్ అడిగాడా, కేపుగాణ్ణి. కేపుగాడు ఏం చెప్పాడు? వాడి చివరికోరిక ఏమిటి? సుబ్బున్న చెప్పలేదు. సుబ్బున్నకి తెలుసో లేదో నాకు తెలియదు. కాని, ఆ కోరిక ఏమిటో, నేనెందుకు అడగలేదు? సుబ్బున్నకి ఉత్తరం వ్రాసి కనుక్కుందా మంటే, సుబ్బున్న అడ్రసు నాకు తెలియదు. నాలో వొక ఖాళీ ఏర్పడింది. నాపై నాకు విశ్వాసం సన్నగిల్లింది? ఏది ముఖ్యం? ఏది అప్రస్తుతం? మానవత్వాన్ని మరొకసారి ఋజువు చేసే జ్ఞానం పట్ల నాకింతటి అశ్రద్ధా? చివరికోరిక, “ఆ నల్లకుక్క మొరిగితే వినాలని వుంది” అయి వుంటుందనుకోడంతో సమాధానం కుదుర్చుకుంటాను. మరేం చెయ్యను?

సుధ - 1966, డిసెంబరు 14, 15